

שאלות ותשובות

עם הרב יוסף צבי רימון

תשעה באב בקורונה (ג) – קריאת מגילת איכה ואמירת קינות

שאלה

האם אפשר לשמוע קריאת מגילה איכה בזום?

כיצד יש לנהוג ביחס לאמירת קינות השנה? המניינים קטנים, והעובדה שמתפללים בחוץ ומאוד חם מקשה מאוד על תפילה ארוכה. מה ניתן לעשות?

תשובה

קריאת מגילה איכה ואמירת קינות

קריאת מגילת איכה היא מנהג ולא חובה מן הדין, והיא נזכרת **במסכת סופרים** (י"ד, א; י"ח, ה) ולא בגמרא. לכן אין חובה לקרוא אותה מתוך קלף (עיינו מגן אברהם ת"צ, ס"ק ט; משנה ברורה שם ס"ק יט; מחצית השקל תקנ"ט, בתחילתו), והמנהג הרווח הוא לקרוא אותה מתוך תנ"ך מודפס ולא מתוך קלף (עיינו לבוש תקנ"ט, א). כמו כן, אין חובה לקרוא אותה דווקא בציבור, וגם היחיד יכול לקרוא אותה (חיי אדם קל"ה, יט; משנה ברורה תקנ"ט, ס"ק ה; כף החיים ס"ק י).

גם את קינות אין חובה לומר דווקא בציבור, וניתן לאומרן ביחיד (חיי אדם, משנה ברורה וכף החיים שם).

מניינים רחובות ומניינים מצומצמים

נכון להיום לצערנו עלינו להתפלל במנייני רחובות, שקשה להתפלל בהם בנחת, ובבית כנסת יכולים להיות רק עשרה אנשים. במניינים שבהם הנוכחים יכולים להתפלל גם באופן זה בדרך הרגילה ואין להם קושי בכך – ינהגו כרגיל ויתפללו כמו בכל שנה.

אך כאשר המניינים אינם נוחים, ובפרט במזג האוויר החם, ניתן לנהוג באופן הבא (לפי הצורך): **תפילת ערבית**: יתפללו ערבית, יאמרו קדיש תתקבל אחרי התפילה (יאמרו קינה אחת או חלק מקינה), יאמרו מיד "ואתה קדוש", קדיש שלם, עלינו. אחר כך ילכו כולם לביתם, ויאמרו איכה וקינות של הערב בביתם. כדאי ומומלץ שכל היחידים יאמרו יחד איכה וקינות דרך הזום, כאשר כל פעם משהו אחר קורא את הפרק או את הקינה (אך כל אחד אומר בעצמו בלחש), או שישדרו איכה וקינות ממניין שמתקיים.¹

תפילת שחרית: יתפללו שחרית של תשעה באב עד סוף התפילה, אך ידלגו על הקינות (או שיאמרו קינה אחת בציבור באופן סמלי כחלק מהתפילה). לאחר מכן יתפזרו המתפללים לביתם וישלימו את אמירת הקינות בבית ביחידות. וטוב שכל היחידים יאמרו יחד את הקינות באמצעות זום, כפי שכתבנו בערבית, או שישדרו את אמירת הקינות ממניין קיים, ואז ניתן אף לענות אמן.

ישיבה על כיסא רגיל בתפילה

נוהגים שלא לשבת בתשעה באב על כיסא רגיל, אלא על הארץ או על כיסא נמוך משלושה טפחים (24 ס"מ). אולם, דבר זה הוא ממנהג ולכן מקלים לאחר חצות לשבת על כיסא רגיל (ב"ה, תקנ"ט, א). לכן מקלים גם לשבת במכונית כרגיל, כי אין אפשרות אחרת.

כאשר מתפללים ברחוב מחמת הקורונה, אם יש קושי לשבת על כיסא נמוך ניתן להתיר לשבת על כיסא רגיל. אך כפי שכתבנו ממילא ניתן לקצר יותר את התפילה, ולכן בדרך כלל ניתן יהיה לעמוד בתפילה (אולם מצד הדין, כשקשה ואין כיסא נמוך, ניתן לשבת על כיסא רגיל).

אנחנו מאמינים!

עם ישראל והעולם כולו עוברים תקופה קשה. מאות אלפים בעולם מתו בגלל הקורונה, ומיליונים עדיין חולים בקורונה. אנשים רבים נפגעו כלכלית, והעתיד איננו ברור. מציאות זו מביאה אותנו לתפילה ולהתבוננות, מתוך לציפייה שבע"ה כל הקשיים הללו יהפכו את העולם בסופו של דבר לעולם מוסרי יותר, אמוני יותר, חברתי יותר וטהור יותר.

בתוך כל הקשיים עלינו לזכור שאנחנו נמצאים באמצעו של תהליך הגאולה. זכינו לראות בתקומת מדינת ישראל וזוכים אנו לראות את חסדי ה' בכל יום. בע"ה שנזכה להמשיך לתקן, להתרומם, להתפלל ולראות בהמשך גאולתנו, במהרה בימינו.

¹ ברוב המקומות נוהגים כאמור לקרוא מגילת איכה מתוך דפוס ולא מתוך קלף, ולכן גם לא מברכים על הקריאה

(על פי תשובת הרמ"א, הובאה במגן אברהם ת"צ, ט, ועל פי המשנה ברורה שם ס"ק יט). מי שנוהג לקרוא איכה בברכה, יקרא במקום שיש בו מניין, וישדרו את הקריאה בזום או ברמקול כך שהרבים יוכלו לשמוע.

ברכת ה' עליכם,

הרב יוסף צבי רימון

יו"ר עמותת סולמות

ראש הישיבה ורב המרכז האקדמי לב

רבה של אלון שבות דרום